עה א ב מיי' פ"א מהל' מכירה הל' יג סמג עשין פב וטוש"ע ח"מ סי'

וסמג שם טוש"ע שם

וכגיי שנייה שהביא הרשב"ם: בה ז מיי פכ"א מהלי מכירה הלכה ע ממג עשין שם טוש"ע ח"מ סי

:ריז סעיף ד

רבינו גרשום

להם דרך מן הצד משום

גזירה שמא יתן להם דרך עקלתון דהשתא לאו בדינא קאתיא לידי׳: רחוקה לזה. ולאו זכות היא לו וקרובה

ולאו זכות היא לו וקרובה לזה ומשום הכי לא מצי למטרד

למעבד דינא לנפשיה

ומש״ה מה שנתן נתן ל) ולא

מצי למיהדר ביה: ולימא להו שקולו דידכו ויהבו לי דידי. ואמאי מה שנתן נתן:

הא מני. מתני׳: ר׳ אליעזר

היא. דאמר מה שביררו

היא. דאמר מה שביררו ביררו ומשום הכי הואיל שביררו דרך זה לא מצי למימר להו הבו לי דידי: ומקשי' ואליבא דר' אליעזר

. דאמר מה שביררו ביררו וכי רבים גזלניז נינהו. דליגזול

רבים גזלנין נינהו. דליגוול ליה את שלו בכדי: אמר רב גידל. לא גזלנין נינהו אליבא דר׳ אליעזר דמשום הכי שלו א הגיעו כגון

שאבדה להן דרך באותה שדה. שיודעין הן שיש להן דרך זה ואין יודעין באיזה מקום בשדה משום הכי נתן

בשדה מן הצד שלא ידרסום בשדה ואמטול הכי הואיל

שביררו דרך זה מה שביררו ביררו דהשתא לא גזלנין

נינהו והיום ומחר כשיכירו דרכם יטלוה ושלו לא הגיעו: אי הכי. דמוקמת לה

. הכי בר׳ אליעזר אמאי אמר

הכי בו אליעוו אמאי אמו רב הונא אין הלכה כר׳ אליעזר הא לאו גזלנין נינהו

ובדין הוא דמה שביררו

ביררו: ומשני מאן דמתני

הא. דרב ברונא לא מתני הא

דר׳ אליעזר. הוא סביר לי׳

לרבים והא דקאמר רב ברונא אין הלכה כר׳

. אליעזר הכי ס"ל לרב ברונא

ארעזר הכיס"ל לרב ברונא דר' אליעזר דאמר מה שביררו ביררו בחנם אע"פ שלא אבדה להן דרך דאי הוה שמיע ליה לרב ברונא

דר׳ אליעזר סבר מה שביררו

שאבדה להן דרך בתוך שדהו לא הוה אמר אין

וטעמא מאי. כלומר הואיל

דס"ל לרב ברונא להיכא

שביררו להן רבים דרך מה

ושלו לא הגיעו. והוא הדין

. נמי שאיל תלמודא אליבא נמי שאיל והלמונה דרב גידל דמתרץ למתניי אליבא דר׳ אליעזר מה טעם

הגיעו. ומשני משום דרב וכו' יהודה

שהחזיקו באותו דרד בשדה

אסור לקלקלו ואותו שנתן נתן משום שביררו הן: ואליבא דר׳ אליעזר דמתרצא מתני׳ אליביה

רבים במאי קנו לה. להאי דרך שנתן זה והלא לא החזיקו בה: קנה מקום הילוכו. בלא שטר וכסף

וחזקה ובלא פריצת וגדירת

. [גדר] ונעילת [הפתח]. דברי

רכי אליעזר. וחכ״א אין ר׳ אליעזר. וחכ״א אין הילוך מועיל כלום. עד שפרץ וגדר ונעל כל שהוא:

לפני יהושע: כי אתו לקמיה דר׳ יצחק. המוכר והלוקח

שריל לחרירו: אמר להו

עטין פב יוטוט ע זו: קלב סעיף ז: עט ג ד מיי׳ שס

א) ועירובין לד.ן, ב) ושסן, ל) ב"ק כח. לעיל יב. כו: ס:, ד) ותנו. רש"ל, ד) [כתובות קנ:], ד) [שס], ד) רש"ל,

קט:], ו) [שס], ו) רש ה) בס"א: ממפרקו,

תורה אור השלם

ז קוּם הִתְהַלֵּךְּ בָּאֶרֶץ לְאָרְבָּהּ וּלְרָחְבָּהּ כִּי לְךְּ :אָתְנֶנָה בראשית יג יז

גליון הש"ם נמרא מ"מ דר' אליעזר. עי׳ בפרשת דרכים דרך האתרים דרוש א':

הגהות הב"ח (h) גמרא משום דרג יהודה אמר רב דלמר רג יהודה אמר רב מלר שהחזיקו:

מוסף רש"י

קן נביק פח). רבים שבררו דרך לעצמם. נשדה חמת מה שבררו בררו. וחינו כשלי לגודלה (ערובין צד). שאבדה להן דרך באותה שדה. שהיה להן להן דרך בו וחינו יודע חי בלפונו בו וחינו יודע חי בלפונו א בדרומו וברכו להן . נו וחיטו יודע חיי בנפותו אי בדרומו ובררו להן אוחת מן הרוחות (שם). מצר שהחזיקו בו רבים. לעשותו להן דרך, אסור לקלקלו. אע"פ שהוא של מי**ל** (לנויל רו:).

מוסף תוספות

א. ואם איתא היכי לא מדכיר הא דר׳ גידל ודרבה בר ר׳ הונא לרבה בר ר' הונא הוא. מענ"א. ב. ומה לי הוא. ליסניים, ב. ומה לי
אמרה ר' אליעזר או
לא אמרה. שס. ועיין
לי, ג. [ד]במתניתין לא
אבדה להן דרך. למכ"ון.
T. [לכן] נקנה בהילון דרך הנאתו ואע״ג דלא עביד מעשה בגוף הקרקע עביד מעשה בגוף הקרקע וכדאמרינן בפ׳ חזקת. שס.

ה. כיון דרויחי. שס.

רב אשי אמר. מתני׳ בכל דרכים שבעולם מיירי הן ישרים הן עקלתון ולא משום גזירה אלא משום דכולהו הוו עקלתון דכל דרך

העומדים בעיר מנד דרך הראשון או רב אשי אמר כל מן הצד דרך עקלתון היא, קרובה לזה ורחוקה לזה ולימא, להו נעשית להן עכשיו דרך עקלתון ואין הרשות בידו לגזול את הרבים. ובין רב אשי לרב זביד ליכא מידי אלא שקלו דידכו והבו לי דידי הא מני רבי אליעזר חילוק טעמים כעין משמעות דורשין היא דתניא יהודה אומר משום רבי אליעזר איכא בינייהו. ומקשי לכולהו כיון רבים שבררו דרך לעצמם מה שבררו בררו דתקנת חכמים הוא או דין הוא דשלו לרבי אליעזר רבים גזלנים נינהו יאמר רב לא הגיעו אם כן למה מה שנתן נתן גידל אמר רב כגון שאבדה להן דרך באותה לימא להו כו' דמקח טעות הוא: שדה אי הכי אמאי אמר רבה בר רב שביררו דרך לעלמן. דרך שדה חחר: מה שביררו ביררו. אע"פ שלא נטלו הונא אמר רב אין הלכה כר"א מאן דמתני רשות מבעל שדה וכדמוקי לה לקמן: הא לא מתני הא ומעמא מאי משום דרב ומתמהינן אטו רבים גולנין נינהו. יהודה (4 שהחזיקו בו יהודה מצר שהחזיקו בו שיגולו קרקע של אחרים: כשאבדה רבים אסור לקלקלו ור' אליעזר רבים במאי להן דרך בחותה שדה. דמ"מ חורחה קנו ליה בהילוכא דתניא הלך בה לארכה אית להו גביה ויפה כח רבים מכח ולרחבה קנה מקום הילוכו דברי ר' אליעזר יחיד שהיחיד שאבדה לו דרך בשדה וחכמים אומרים אין הילוך מועיל כלום עד חבירו לא יברור מעלמו אלא או בבית דין או ברשותו של בעל השדה אבל שיחזיק אמר ר' אלעזר פמ"ם דר' אליעזר רבים כבית דין דמו דמאן מינייהו דכתיב יקום התהלך בארץ לארכה ולרחבה מזמין להאי לבי דינא. וכ"ש מתניתין כי לך אתננה ורבנן התם משום חביבותא דהוא עלמו נתן להם ומיהו שלו לא דאברהם הוא דקאמר ליה הכי כדי שיהא הגיעו דקנסינן ליה לפי שנתן להם נוח לכבוש לפני בניו א"ר יוםי בר' חנינא מודים חכמים לר"א בשביל של כרמים דרך עקלתון: אי הכי. דכשאבדה להם דרך מיירי רבי אליעזר: אמאי הואיל וגעשה להילוך נקנה בהילוך כי אתו לְקמיה דרב יצחק בר אמי אמר להו יהבו אמר רבה בר רב הונא אמר רב אין הלכה כר' אליעור. והלא הדין עמו שאפילו החכמים החולקין על אדמון ליה כי היכי דדרי מונא דשבישתא והדר ואומרים יקח לו דרך או יפרח באוירי יולא אמרן אלא דמסיימין מחיצתא אבל הא אוקימנאי בחד דאתי מכח ארבעה לא מסיימין מחיצתא כי היכי דשקיל כרעא אבל באותה שדה דברי הכל חייב ומנח כרעא: דרך היחיד ד' אמות: תנא בעל השדה ליתן לו דרך ליכנס בה אחרים אומרים כדי שיעבור חמור במשאו לשדהו וגבי רבים דין הוא שאם ביררו אמר רב הונא הלכה כאחרים יי (ותניא אידך) לעלמן יפה עשו וקשיא לרב דאמר אין הלכה אדרב דאוקמה כשאבדה: דייני גולה (אומרים) שני גמדים ומחצה מאן דמחני הא לא מחני הא. רב גידל ואמר רב הונא החלכה כדייני גולה והאמר דמתני משמיה דרב כגון שאבדה לא רב הוגא הלכה כאחרים יאידי ואידי חד מתני הא דאמר רבה בר רב הונא אמר שיעורא הוא: דרך הרבים שש עשרה רב אין הלכה: ה"ג ולרבה בר רב הוגא אמה: תנו רבנן דרך היחיד ארבע מתני' טעמה מהי. כיון דחמר חין לעיר שמונה אמות אמות ידרך מעיר הלכה לא ס"ל לאוקומי סתם מתניי

> שהשווהו ותקנוהו להילוך והבעלים ידעו ושתקו אסור לקלקלו דודאי לרבים מחל. וכ"ש מתני" שנתן להם ההוא דרך בידים הלכך מה שנתן נתן וכגון שהחזיקו: ולר"א. אליבא דרבה בר רב הונא דאמר אין הלכה ומוקי לה כשלא אבדה להם דרך ואפ״ה קאמר ר׳ אליעזר מה שביררו ביררו בבירור בעלמא בלא חזקה: במאי קנו לה. וכי בדיבור קנו לה. ומשני בהילוכא דהאי שביררו הוא ההילוך ובענין זה ביררו אותם שהלכו לשם: עד שיחויק. להשוות קרקע לחרישה או נעל

כר׳ אליעזר: שהחזיקו בו רבים.

וגדר ופרץ כל שהוא. והא דאמרינן בפ"ק דב"ק (דף ט.) אימת הויא חזקה מכי דייש אמלרי לאו בהילוך מיירי אלא בהגבהת המלר ודש

בגון שאבדה להן דרך באותה שדה. פירש רצינו שמואל וכ״ש מסני׳ שמדעתו נתן להם ובתר הכי דקאמר לרבה בר רב הונא שנותנין מנד אחד שלא היה שם דרך תחלה יש בני אדם שנעשית דאמר אין הלכה טעמא מאי פירש דפשיטא דלא מוקי מתני׳ אליבא להם רחוקה מן הראשונה ויש שנעשית להם קרובה יותר דלאותן דרבי אליעזר ודלא כהלכתא וכמאן מוקי לה וקשה לר"י דבריש המניח

(ב"ק דף כח.) לא מייתי מילמיה דרב גידל ולא מילמיה דרבה בר רב הונא ומפרש טעמא דמתני׳ דהכא משום רב יהודה משמע דלכ"ע הוי טעמא דמתניתין הכיא ועוד קשה לרשב"א דאי ניחא ליה אליבא דרב גידל טעמא דמתניתין משום דדמיא מתני׳ לאבדה לרבה בר רב הונא נמי לא תיבעי דמודה הוא באבדה דמה שביררו ביררוב ומה שפי׳ דמתני׳ הויא כל שכן אין נראה דבמתניתין יש להן ממה נפשך דרך שלא כדין אבל באבדה ממה נפשך אית להו דרכא גביה תדע דפריך אי הכי אמאי אמר רבה אין הלכה כר"א אלמא דבאבדה פשיטא ליה דיש להן דרך ולעיל פריך אמתניתין ולימא להו שקולו דידכו והבו דידי ונראה לר"י דמעיקרא מסיק דמתני׳ כרבי אליעזר ולבסוף כי משני כשאבדה לא אתיא מתני׳ כר׳ אליעזר ג וכן יש בהניזקין (גיטין דף נא. ושם) בשמעתה דשני כיסין קשורין מנחת לי ולא גרם לקמן ולרבה בר רב הונא דאמר אין הלכה כו' דלכ"ע לריך לפרושי טעמא דמתני׳ כדרב יהודה ועוד י"ל הא מני ר' אליעזר כדמסיק רבי אליעזר איירי כשאבדה ומתני' דמיא לאבדה כדמפרש טעמא בתר הכי ורבנן דפליגי אדר׳ אליעזר באבדה ואמרי דאין מועיל בירורם כלום ה"נ פליגי אמתניתין דלא אמרי׳ מה שנתן נתן ולרבה בר רב הונא דאאבדה לא פליגי רבנן אתיא מתניתין לד"ה ולבסוף בעי טעמא מאי כו׳ מ״ט דמיא מתני׳ לאבדה ומשום דאמר ר"א באבדה דמה שביררו ביררו נימא הכי נמי במתני' ומסיק משום דרב יהודה: ורבי אליעזר רבים במאי קנו ליה.

דביררו להן דרך משמע

דרך גלא שום תיקון בגרירה בעלתא: בשביל של ברמים. נראה דדוקא בשביל של כרמים שאינו עשוי כלל אלא להילוך ד אבל שאר דרך עשוי קנת להשתמש

נו נוכך אחר ה: ולא אמרן אלא אי לא מסייםי מחיצתא אבל מסייםי בו'. ולא שיהו מחילות גבוהות דא"כ היכי דרי טונא אלא מחילות נמוכות טפח או טפחיים להיכר השביל הלכך כשמכר לו השביל בשדהו לא יתן לו אלא כמו שהוא עשוי אפי׳ לא יהא לו אלא כדשקיל כרעה ומנח כרעה וזה דחקו לרבינו שמואל שאינה נראית לו גירסא זו לפי שהיה סבור דהנך מחילות גבוהות הרבה:

והכוכין הקרקע לתקן את המצר ולחזקו דהיינו נעל וגדר: כדי שיהא נוח כו'. דהוו להו כיורשין ולא כגזלנין ולא יהיה רשות לשטן לקטרג ולא פתחון פה "[לבעל] מדת הדין: נקנה בהילוך. דרך הנאת המעשה קונין אותו כדאמרינן בחזקת הבחים (לשיל דף נג:) הליע מלעות בנכסי קנה: כי אחו לקמיה דרבי ילחק. לדון על עסק אדם שמחנה לחבירו למכור שביל של כרמים. ור״ח פירש דבמי שאבדה ישה לקום. כי מנו ליה. שביל רחב כי היכי דדרי טונא דומורות על כתפו והדר אילן ואילך ולא יגעו הזמורות במחילות השביל: ולא אמרן אלא דמסיימי מחילפא. שיש שם לשביל גדר מזה וגדר מזה אז לריך להרחיב את הדרך ולמשוך כתלים השביל: ולא אמרן אלא דמסיימי מחילפא. שיש שם לשביל גדר מזה וגדר מזה אז לריך להרחיב את הדרך בתליח לאחריהם כדי שלא יזיקוהו הכתלים להפיל המשוי מעל כתפו: אבל לא מסיימי מחילפא. לא יתן לו אלא מדרך כף רגליו ויזרע המוכר או יער כר מיין ומיכן דאין כאן דבר המזיק על כשישון משוי על כתפוי שלא הדרם ואיל ארך אלא הרוב המזיק על בשישון משוי על בתבי אול שברב לה אלא הרוב אל בתרים אלא מכרים אול בתרים אלא בתרים אלא מכרים אלא בתרים אלא מכרים אלא בתרים אלים בתרים אלא בתרים אלא בתרים אלא בתרים אלא בתרים אלא בתרים אלא בת הלכך י"ל שמכר לו כל צרכו אבל היכא דמסיימי מחיצתא הדבר ידוע שלא מכר לו אלא שביל זה כמות שהוא ולא נהירא דאם שביל סתם זבין ליה למה לא יתן לו כל לרכו: כרעא. רגל: כדי שיעבור חמור כו'. שני גמדין ומחלה יהו כדלקתן: ה"ג דייני גולה אמרי. והיינו שמואל וקרנא בפ״ק לסנהדרין (דף ז: ע״ש) והלכך לא גרסי׳ תניא דאמוראי נינהו. אי נמי ה״ג תנו דייני גולה שונים ברייתא ובפ׳ בית כור (לקמן דף קו:) גרסינן נמי הכי: **גמדין.** אמות קטנות מפרקו^{ם)} עד אלבעותיו. ויש אומרים אמות שלימות דקרא כתיב גמד ארכה (שופטים ג): **חד** שיעורת הות. ובשניהם אמר רב הונא הלכה לאשמועינן דחד שיעורא הוא: דרך היחיד. לילך אדם אחד לשדה שלו: דרך מעיר לעיר. שהדרך מיוחדת לשתי עיירות הללו ואין אנשי עיירות אחרות נכנסין לשם: **שמונה אמות.** שאם יפגעו שתי עגלות זו בזו שלא יתעכבו זו בזו:

דכך

שביל לחבר ליה כי היכי דררי טונא דשבישתא והדר. כלומר למהלך בשביל של כרמים יתנו לו כשיעור שיכול אדם לילך בו עם משאו של זמורות ויכול לחזור בשביל של כרמים בריוח דקנהו בהליכתו: ולא אמרן. דליתן ליה הכי: אלא משום דלא מסיימי מחיצתא. של שביל שאין שם גדר מיכן ומיכן. אבל מסיימי מחיצתא אפילו יהיי השביל צר כל כך כי היכי דשקיל כרעא ומנח כרעא לא יהביי ליה טפי אלא כמה דאיתיה: פים' שני גמדין ומחצה. שתי אמות אלא משום דלא מפוג ביי שיהא ריוח לשתי עגלות שפוגעות זו בזו: